

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) แบบภาคตัดขวาง (Cross – sectional) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบริหารและคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 180 คน จากโรงพยาบาลจิตเวช จำนวน 5 แห่ง ระหว่าง วันที่ 1-30 เดือนกันยายน 2548 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล และให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 178 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.88

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของการบริหารงานของ 7- S ของแมคคินซี (Peter & Waterman ,1982) และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานที่สร้างโดย ผาณิตสกุลวัฒน์ (2537) ตามแนวคิดของ Walton (1973) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและหาความเที่ยงได้ ปัจจัยด้านบริหาร เท่ากับ .88 คุณภาพชีวิตการทำงาน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .81

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 83.10 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 16.90 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด ร้อยละ 40.10 รองลงมาคืออายุระหว่าง 20-39 ปี ร้อยละ 39.50 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 37.80 ปี โดยมีอายุน้อยสุด 24 ปี และมากที่สุด 57 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพคู่ ร้อยละ 63.30 รองลงมาคือสถานภาพโสด ร้อยละ 27.70 ตำแหน่งทางวิชาชีพพยาบาลส่วนใหญ่ ระดับ 7 ร้อยละ 53.70 รองลงมาคือระดับ 5 ร้อยละ 19.80 โดยมีเงินเดือน 15,001 – 20,000 บาทเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 27.70 รองลงมา 10,001 –15,000 บาท ร้อยละ 26.00 และระยะเวลาในการปฏิบัติงานโรงพยาบาลจิตเวช

1.2 ปัจจัยด้านบริหาร ได้แก่ โครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบ แบบการบริหาร คนหรือพนักงาน ทักษะ และค่านิยมร่วม จากการศึกษาค่าเฉลี่ยเมื่อพิจารณาเป็นโดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง $\bar{X} = 3.72$, S.D = .51) และเมื่อพิจารณาในรายด้านรายด้าน ด้านกลยุทธ์ และด้านคนหรือพนักงาน อยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.85$, S.D = .63 และ .59 ตามลำดับ) รองลงมาคือด้านระบบ ($\bar{X} = 3.79$, S.D = .60)

1.3 คุณภาพชีวิตการทำงาน จากการศึกษาค่าเฉลี่ยว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$,S.D = .44) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านโอกาสการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.11$, 3.74 ,S.D = .65, .62 ตามลำดับ) ส่วนในด้านอื่นๆ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับผู้อื่น สิทธิส่วนบุคคล การทำงานและการดำเนินชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.55, 3.38, 3.48, 3.50$ และ 3.39 , $S.D = .58, .66, .60, .67$ และ $.69$ ตามลำดับ) ส่วนค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.74$, $S.D = .76$)

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงาน พบว่า ปัจจัยด้านบริหารทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบริหาร ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง กลยุทธ์ ระบบ แบบการบริหาร คน หรือพนักงาน ทักษะ และค่านิยมร่วม อยู่ในระดับสูง คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาด้านการบริหาร และส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจทำได้โดย

2.1 ควรเสริมสร้างและปรับปรุงปัจจัยทั้ง 7 ด้าน เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างและแบบการบริหารซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในการศึกษาที่จะสนับสนุนให้คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพดีขึ้น เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรทางการพยาบาล

2.1.1 ด้านโครงสร้าง จากการศึกษาในประเด็นย่อยพบว่าอยู่ในระดับปานกลางในประเด็นการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการชี้แจงขั้นตอน ดังนั้นควรมีการจัดทำคู่มือการประสานงานกับหน่วยงานอื่น และประชุมชี้แจงในเวทีการประชุมประจำเดือน และการเปิดโอกาสให้พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างบุคลากรของหอผู้ป่วย การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เป็นการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และยังเป็นการเสริมสร้างขวัญให้กับผู้ปฏิบัติงาน มีความภาคภูมิใจ พึงพอใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน ลดความเครียด ความขัดแย้ง มีความสุขในการทำงาน มีความผูกพันกับงาน ทำให้การลาออกและการขาดงานน้อยลง เป็นการบริหารที่ได้ทั้งคนและได้ทั้งงาน

2.1.2 ในด้านรูปแบบการบริหาร จากการศึกษาในประเด็นย่อยพบว่า การกระตุ้นหรือจูงใจ และการชมเชยผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารควรพิจารณาให้ความสำคัญในประเด็นนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ไม่เกิดความท้อถอยเบื่อหน่ายในการทำงาน และปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ วิธีการกระตุ้นหรือจูงใจให้คนอยากทำงานอาจทำได้โดย มอบหมายงานที่มีลักษณะท้าทายความสามารถ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การให้ความรับผิดชอบและอำนาจการมีเพิ่มขึ้น สร้างความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ความเป็นอิสระในการทำงาน และควรจะมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อผู้บริหาร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ

2.2 จากผลคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจิตเวช ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารพยาบาลควรหาแนวทางในการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนองค์ประกอบต่างๆ ทั้ง 8 ด้าน ของคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยเฉพาะด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ ซึ่งพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด เช่น ดำเนินการในการจัดค่าตอบแทนนอกเวลา การจัดให้มี

สวัสดิการในเรื่องบ้านพัก เรื่องการเจ็บป่วย เพื่อช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย การชี้แจงเหตุผลของคำตอบแทนให้ ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจ การจัดสรรบุคลากรในทีมดูแลผู้ป่วยให้มีเพียงพอกับจำนวนผู้ป่วย เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพว่าปัจจัยบริหารด้านรูปแบบการบริหารที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นรูปแบบใด ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน อันเป็นผลมาจากคุณภาพชีวิตการทำงาน เช่น ประสิทธิภาพองค์กร ผลการปฏิบัติงาน การคงอยู่การลาออกจากงาน ซึ่งการศึกษจะทำให้ทราบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ปฏิบัติงานสอดคล้องกับพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างไรบ้าง

3.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ เช่น บรรยากาศองค์กร การสื่อสารในองค์กร

3.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานกับพยาบาลวิชาชีพสาขาอื่นๆ ในภาคอื่นๆ